تبیین نیازهای آموزشی و تدوین اهداف برنامه آموزشی ارتقای مهارت‌های اخلاق پزشکی دانشجویان پزشکی در اخذ رضایت آگاهانه در بخش جراحی: یک مطالعه کیفی

حبیب الله رضایی- سیمین کوکبی اصل-یاسمین احمدی-هاجر کماسی-میلاد امیری

مقدمه:
اخذ رضایت آگاهانه از بیماران، به‌ویژه در بخش جراحی، از مهم‌ترین مهارت‌های اخلاق حرفه‌ای در آموزش پزشکی محسوب می‌شود. نقص در این فرایند می‌تواند پیامدهای جدی اخلاقی، قانونی و حرفه‌ای به دنبال داشته باشد. با توجه به چالش‌های موجود در فرایند آموزش این مهارت در دوره‌های بالینی، طراحی یک برنامه آموزشی هدفمند و مبتنی بر نیازهای واقعی محیط بالینی، ضرورتی انکارناپذیر است. هدف از انجام این مطالعه، طراحی یک برنامه آموزشی جهت ارتقای مهارت اخلاقی دانشجویان پزشکی در زمینه اخذ رضایت آگاهانه در بخش جراحی بود.

مواد و روش‌ها:
این مطالعه با رویکرد کیفی و با استفاده از روش تحلیل محتوای قراردادی انجام شد. مشارکت‌کنندگان شامل 10 نفر از ذینفعان اصلی شامل اساتید، دستیاران، اینترن‌ها و کارشناسان حقوقی بودند که به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند. داده‌ها از طریق مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته تا رسیدن به اشباع داده جمع‌آوری گردید. تجزیه و تحلیل اطلاعات بر اساس مراحل کدگذاری باز، محوری و انتخابی انجام شد و برای اطمینان از اعتبار داده‌ها از روش‌های معتبرسازی همچون بازبینی توسط مشارکت‌کنندگان و بررسی همکار استفاده گردید.

یافته‌ها:
تحلیل مصاحبه‌ها منجر به استخراج کدهایی در حیطه‌های سه‌گانه شناختی، نگرشی و روانی-حرکتی شد که مبنای تدوین اهداف رفتاری برنامه آموزشی قرار گرفت. همچنین سرفصل‌های محتوایی شامل مفاهیم پایه رضایت‌نامه، انتقال اطلاعات، تفاوت‌های جمعیتی، بندهای رضایت‌نامه، تعاملات پزشک-بیمار، اصول اخلاقی، مسائل حقوقی، فرهنگی و مهارت‌های ارتباطی تعیین شدند. بر اساس این یافته‌ها، روش‌های تدریس متنوعی نظیر سخنرانی، بحث گروهی، کارگاه، ایفای نقش، آموزش آبشاری و تحلیل کیس طراحی شد. برای ارزشیابی نیز روش‌هایی همچون آزمون کتبی، تحلیل کیس، آزمون صلاحیت بالینی ((OSCEو ثبت عملکرد در لاگ‌بوک پیشنهاد گردید.

نتیجه‌گیری:
نتایج این پژوهش نشان داد که طراحی یک برنامه آموزشی ساختاریافته و متناسب با نیازهای ذینفعان می‌تواند به ارتقای مهارت اخلاقی دانشجویان پزشکی در زمینه اخذ رضایت آگاهانه کمک کند. بهره‌گیری از روش‌های آموزشی فعال، اهداف آموزشی دقیق و شیوه‌های ارزشیابی چندبعدی، موجب تسهیل انتقال دانش، شکل‌گیری نگرش حرفه‌ای و ارتقای مهارت عملی در دانشجویان می‌گردد.

کلمات کلیدی:
اخذ رضایت آگاهانه، آموزش اخلاق پزشکی، طراحی برنامه آموزشی، آموزش بالینی، مهارت حرفه‌ای، دانشجوی پزشکی، تحلیل کیفی